

Høring- forslag til ny opplæringsmodell i ambulansesfaget

Uttalelse - Delta og Ambulanseforbundet i Delta

Status	Innsendt til Utdanningsdirektoratet Innsendt og bekreftet av instansen via: einar.hanisch@delta.no
Innsendt av	Einar Hanisch
Innsenders e-post:	einar.hanisch@delta.no
Innsendt dato	13.03.2018
Hvilken organisasjon?:	Delta og Ambulanseforbundet i Delta Organisasjon (Privat)
Stilling	Spesialrådgiver

✓ Jeg bekrefter at denne uttalelsen er på vegne av hele oppgitte organisasjon.

Høring – forslag om ny opplæringsmodell for ambulanséfaget

Avsender: Utdanningsdirektoratet

1. INNLEDNING

Utdanningsdirektoratet sender med dette forslag til ny opplæringsmodell i ambulanséfaget på høring. Faglig råd for helse- og oppvekstfag har foreslått endringer i opplæringsmodellen for ambulanséfaget i utdanningsprogram for helse- og oppvekstfag. Årsaken er endrede kompetansekrav i akuttmedisinforskriften, og nødvendigheten av å møte nåværende og fremtidige utfordringer for ambulanséfaget. Faglig råd for helse- og oppvekstfag foreslår å endre opplæringsmodellen fra en 2+2-modell (to års opplæring i skole og to års opplæring i bedrift) til en 2+3-modell (to års opplæring i skole og tre års opplæring i bedrift).

Det er viktig å merke seg at denne høringen kun handler om ny opplæringsmodell for faget. Etter at ny opplæringsmodell er vedtatt, vil det bli utarbeidet nye læreplaner som gir føringer for det faglige innholdet i ambulanséfaget. Det vil være en egen høring med forslag til nye læreplaner.

Høringsfristen er 14. mars 2017.

Våre høringer er åpne for alle, og de som ønsker det, kan sende inn uttalelser. Høringsinnspillene er svært viktige for oss, og vi er avhengige av gode innspill slik at ny opplæringsmodell for ambulanséfaget blir best mulig.

2. HVORFOR DET ER BEHOV FOR NY OPPLÆRINGSMODELL I AMBULANSEFAGET

Det er to viktige grunner til at Faglig råd for helse- og oppvekstfag foreslår ny opplæringsmodell:

1. Sertifiseringskrav: Endringer i akuttmedisinforskriften og krav i utrykningsforskriften.
2. Kompetansebehov: For å møte nåværende og fremtidige utfordringer i ambulanséfaget.

2.1. ENDRINGER I AKUTTMEDISINFORSKRIFTEN STILLER STRENGERE KRAV TIL KOMPETANSE ENN TIDLIGERE

Som en følge av helsemyndighetenes krav i ny forskrift om krav til og organisering av kommunal legevaktordning, ambulansetjeneste, medisinsk nødmeldetjeneste mv. (heretter akuttmedisinforskriften) som trådte i kraft 1. mai 2015, må dagens opplæringsmodell i ambulanséfaget endres. Forskriften stiller etter endringen strengere krav til kompetanse for dem som skal bemanne ambulanserbiler enn hva den gamle forskriften gjorde.

Endringen innebærer blant annet at begge personene på ambulansen må ha:

1. Førerkort for aktuell kjøretøyklasse, i praksis vil dette si klasse C1 (lett lastebil)
2. Kompetansebevis for førere av utrykningskjøretøy (kode 160)
3. Autorisasjon eller lisens som helsepersonell

Tidligere var det ikke krav til kjørefaglig kompetanse for begge personene. Begrunnelsen for å stille strengere krav er å sikre at den som har best medisinsk kompetanse på ambulansen ikke er tvunget til å kjøre ambulansen, men har en mulighet til å ta seg av pasienten i ambulansens sykekupe.

Helse- og omsorgsdepartementet (HOD) sendte den 6. november 2017 på høring forslag om å forlenge overgangsordningen i akuttmedisinforskriften. Dette for å sikre at elever og lærlinger som er i utdanningsløpet, får fullført utdanningen sin frem til ny opplæringsmodell er på plass. HOD har foreslått å forlenge overgangsordningen til 2022.

Tidligere kunne lærlingene være andremann på ambulanses bilen selv om lærlingen ikke hadde kjørefaglig kompetanse. Med endringen av akuttmedisinforskriften må lærlingen ha kjørefaglig kompetanse for å kunne være andremann på bilen.

2.1.1. KRAV OM FØRERKORT KLASSE C1

I dag er det vanlig at ambulansetjenesten benytter kjøretøy som krever førerkort klasse C1 (lett lastebil). Minstealderen er 18 år. Faglig råd for helse- og oppvekstfag fastslår at dette er dokumentert blant annet med at det er svært vanlig å stille krav om kjøretøy klasse C1 ved utlysninger av stillinger i ambulansetjenesten. Endringer i akuttmedisinforskriften tilsier også at lærlingene må ha førerkort for aktuell kjøretøyklasse for å være andremann på ambulanses bilen. Dette vil i praksis tilsi klasse C1.

2.1.2. KRAV OM KOMPETANSEBEVIS FOR FØRERE AV UTRYKNINGSKJØRETØY

Den nye akuttmedisinforskriften stiller krav om kompetansebevis for utrykningskjøretøy (kode 160). Utrykningskjøretøyforskriften § 6 sier at personen som skal oppnå beviset, blant annet må dokumentere at han/hun:

1. har fylt 20 år
2. har hatt førerkort klasse B uavbrutt de siste to år

2.1.3. KRAV OM AUTORISASJON ELLER LISENS SOM HELSEPERSONELL

Autorisasjon gis etter at fagprøven er bestått. For lærlinger er det lisens som er aktuelt. Den foreslåtte opplæringsmodellen for ambulanses faget vil føre til at kravene i akuttmedisinforskriften oppnås, og at den som er mest kompetent har en mulighet til å behandle pasienten i sykekupe under transport.

Slik Utdanningsdirektoratet og Faglig råd for helse- og oppvekstfag forstår saken, er kompetanse til å føre utrykningskjøretøy (kode 160) og førerkort for aktuell kjøretøyklasse (C1) grunnlaget for at helsemyndighetene vil kunne gi midlertidig lisens til lærlinger i ambulanses faget.

2.2. ENDRINGER I AKUTTMEDISINFORSKRIFTEN INNEBÆRER AT LÆRLINGER MED DAGENS OPPLÆRINGSMODELL IKKE KAN VÆRE ANDREMANN PÅ AMBULANSEBILEN FØR FYLTE 20 ÅR

Lærlinger som følger det ordinære løpet vil være ca. 18 år når de går ut i lære. Kravene i akuttmedisinforskriften innebærer at lærlinger i ambulanses faget må ha kompetansebevis for utrykningskjøretøy (kode 160) for å kunne være andremann på ambulanses bilen. Kravene i utrykningsforskriften sier også at opplæring i utrykning ikke kan påbegynne før fylte 20 år.

Kompetansebevis for utrykningskjøretøy (kode 160) kan heller ikke bli utstedt før lærlingen har fylt 20 år. Med dagens opplæringsmodell, er hovedparten av lærlingene for unge til å oppnå kompetansebeviset i løpet av læretiden.

2.2.1. RUNDSKRIV OM AKUTTMEDISINFORSKRIFTEN PRESISERER AT LÆRLINGER IKKE KAN VÆRE ANDREMANN PÅ AMBULANSEN

Helse- og omsorgsdepartementet (HOD) har utgitt rundskriv I-5/15 av 30. april 2015 til akuttmedisinforskriften som presiserer vilkårene i forskriften § 11 som sier at lærlinger ikke lengre kan være den andre personen på ambulansen:

Kravet om at det skal være minst to personer som bemanner ambulanserbiler, og at minst én må være ambulansarbeider, eventuelt at det er én ambulansarbeider og én person med autorisasjon eller lisens som helsepersonell, innebærer at lærlinger ikke lengre kan være den andre personen på ambulansen. Når lærlinger skal bemanne ambulanserbiler må det være som den tredje personen.

Faglig råd for helse- og oppvekstfag mener at for å få en verdiskapning i ambulansefaget, må lærlingene kunne ha praksis som andremann på ambulansen. Tjeneste som andremann på ambulansen er også en viktig del av den faglige progresjonen i faget. Det er vesentlig for fagopplæring som utdanningsmodell at lærlingen går fra å være observerende og i noen grad deltakende i starten av opplæringen, til å kunne utføre arbeidsoppgaver med nødvendig grad av selvstendighet som andremann på ambulansen.

Faglig råd for helse- og oppvekstfag mener at forslaget til ny opplæringsmodell i ambulansefaget vil sikre opplæring og progresjon i samsvar med kravene i akuttmedisinforskriften. Den vil også sikre at det er reell verdiskapning i faget, noe som er en forutsetning for fagopplæring som utdanningsmodell.

2.3. BEHOV FOR FAGLIG UTVIKLING TILSIER OGSÅ BEHOV FOR Å UTVIDE OPPLÆRINGSTIDEN I AMBULANSEFAGET

Faglig råd for helse- og oppvekstfag understreker at ambulansefaget må utvikles særlig innen tre hovedområder: 1) ambulansemedisin og akuttmedisin, 2) ambulansoperative emner og 3) kjøreteknikk og transport av pasienter. Det er viktig at ambulansefaget har en modell og et innhold som møter kravene til kompetanse på alle disse tre hovedområdene.

Faglig råd for helse- og oppvekstfag påpeker at innholdet i ambulansefaget i stor grad har vært innrettet til å gi elever og lærlinger kompetanse for å kunne hjelpe akutt syke eller skadde pasienter. Ambulansetjenesten vil fortsatt ha en meget sentral rolle i akuttmedisinske behandlingsskjeder. Det er derfor viktig at ambulansefaget fortsatt gir god grunnleggende akuttmedisinsk kompetanse, og at de operative delene av faget understøtter denne. Imidlertid er det viktig at innholdet i læreplanen gjennomgås med tanke på at ambulansetjenesten også deltar i pasientforløp hvor pasienten har en tilstand som gjør det mulig å gi tilbud i hjemmet eller i kommunehelsetjenesten i samsvar med blant annet målene i samhandlingsreformen. Dette stiller nye og store krav til personellens kompetanse.

Med bakgrunn i dette, har Faglig råd for helse- og oppvekstfag foreslått en ny opplæringsmodell for ambulansefaget som samsvarer med kravene i akuttmedisinforskriften, og som gir nødvendige rammer for å kunne oppdatere det faglige innholdet i samsvar med fagets behov for faglig utvikling.

Forslaget innebærer at det må utarbeides nye læreplaner for ambulanséfaget. Dette vil starte så snart en ny opplæringsmodell for ambulanséfaget er fastsatt.

2.4. BEHOV FOR REKRUTTERING TIL DISTRIKTENE BLIR IVARETATT I FORSLAGET OM NY OPPLÆRINGSMODELL

Ambulanséfaget har en viktig rolle i å sikre likeverdige helsetjenester. Rekruttering av faglært personell i distrikter med begrenset befolkningsmengde er en utfordring. Faglig råd for helse- og oppvekstfag foreslår i den nye opplæringsmodellen at Vg3 ambulanséfaget skal rekruttere fra Vg2 helsearbeiderfag i stedet for fra Vg2 ambulanséfag som i dag. Dette er beskrevet i kapittelet nedenfor.

Vg2 helsearbeiderfag er en utdanning som er tilgjengelig over hele landet. Den foreslåtte opplæringsmodellen legger til rette for at helseforetakene kan rekruttere personell med tilhørighet til distriktene som lærlinger. På denne måten legger den foreslåtte opplæringsmodellen til rette for rekruttering av faglært arbeidskraft til ambulansetjenesten i alle deler av landet.

3. FORSLAG OM NY OPPLÆRINGSMODELL: 2+3-MODELL (TO ÅR I SKOLE OG TRE ÅR I BEDRIFT)

Faglig råd for helse- og oppvekstfag foreslår at opplæring i ambulanséfaget utvides med ett år fra dagens 2+2-modell. Dette innebærer at faget vil følge en 2+3-modell med to år i skole og tre år i bedrift. Totalt vil det ta fem år for å bli ambulansearbeider. Dette vil imøtekomme kravet i den nye akuttmedisinforskriften, og det øker samtidig kompetansen til ambulansearbeidere.

Bilde: forslag til ny opplæringsmodell for ambulanséfaget

Ambulanséfaget		
Autorisasjon som ambulansearbeider		
Fagprøve		Fagbrev i ambulanséfaget
5. år	20-21 år	Ambulanséfag (opplæring i bedrift)
4. år	19-20 år	Ambulanséfag (opplæring i bedrift)
3. år	18-19 år	Vg3 ambulanséfag (opplæring i bedrift)
Inngåelse av lærekontrakt		
2. år	17-18 år	Vg2 helsearbeiderfag (opplæring i skole)
1. år	16-17 år	Vg1 helse- og oppvekstfag (opplæring i skole)

Bilde: forslag til innplassering i tilbudsstrukturen

Utdanningsprogram for helse- og oppvekstfag				
Videregående trinn 1 (Vg1)	Videregående trinn 2 (Vg2)	Videregående trinn 3 (Vg3) eller opplæring i bedrift		
1. år	2. år	3. år	4. år	5. år
Helse- og oppvekstfag	Helsearbeiderfag	Ambulanséfaget		

3.1. FØRSTE ÅR: VG1 HELSE- OG OPPVEKSTFAG

Elevene vil, som i dag, starte på Vg1 helse- og oppvekstfag når de er 16-17 år. Elevene får blant annet grunnleggende kunnskap innen anatomi og fysiologi. Det er ikke behov for å endre læreplanen i programområdet selv om opplæringsmodellen for ambulanséfaget blir endret. Som følge av den helhetlige gjennomgangen av tilbudsstrukturen i yrkesfaglige utdanningsprogram, som ligger til behandling i Kunnskapsdepartementet, kan det likevel bli endringer på Vg1 helse- og oppvekstfag.

3.2. ANDRE ÅR: VG2 HELSEARBEIDERFAG

I løpet av Vg2 helsearbeiderfag vil elevene være utplassert i ulike deler av helsetjenestene gjennom faget *Yrkesfaglig fordypning*. Faglig råd for helse- og oppvekstfag mener at dagens Vg2 ambulanséfag inneholder viktige kompetansemål for en elev som skal bli ambulansearbeider. Faglig råd for helse- og oppvekstfag foreslår derfor at elementer fra dagens Vg2 ambulanséfag forskyves til det nye Vg3 ambulanséfag.

Hvordan innholdet i dagens Vg2 ambulanséfag skal forskyves til det tredje året, er ikke et spørsmål som behandles nå. Denne høringen handler kun om ny opplæringsmodell for ambulanséfaget. Utdanningsdirektoratet understreker at det må utarbeides en egen læreplan for Vg3 ambulanséfag over tre år. En ny læreplan i faget vil bli sendt på offentlig høring etter at ny opplæringsmodell er fastsatt.

Etter Vg2 helsearbeiderfag søker elevene læreplass i ambulanséfaget og tegner lærekontrakt.

3.3. TREDJE OG FJERDE ÅR: VG3 AMBULANSEFAG

Lærlingene vil starte på Vg3 ambulanséfag det tredje året. Lærlingen er 18-19 år det tredje opplæringsåret, og 19-20 år det fjerde opplæringsåret.

I det fjerde året foreslås det at lærlingen får opplæring til kompetansebevis for føring av utrykningskjøretøy (kode 160). Faglig råd for helse- og oppvekstfag opplyser at helseforetakene, som utgjør lærebedriftene, er godkjente trafikkskoler for å gjennomføre slik opplæring. Helseforetakene kan stå for denne opplæringen. For å kunne være andremann på ambulansen må lærlingen også ha opplæring til førerkort klasse C1 (lett lastebil) i løpet av dette året. Dette følger av akuttmedisinforskriften.

3.4. FEMTE ÅRET: VG3 AMBULANSEFAG

Lærlingen er 20-21 år i det femte året, og på dette tidspunktet vil lærlingen fylle alderskravet (20 år) til å kunne føre utrykningskjøretøy. Forslaget om ny opplæringsmodell innebærer at lærlingene kan ha tjeneste som andremann på ambulansen det siste året.

3.4.1. DET FINNES FLERE FAG SOM HAR UTVIDET OPPLÆRINGSTID I DAG

Det finnes i dag flere fag som følger et femårig løp. Orgelbyggerfaget er et lærefag som har et femårig løp med to års opplæring i skole og tre år i bedrift. Andre fag, slik som flyfagene i utdanningsprogram for elektrofag, følger også et femårig løp, men er en landslinje og er dermed direkte finansiert av Staten. Automatiseringsfaget og dataelektronikerfaget i samme

utdanningsprogram, har et opplæringsløp på 4,5 år, men på Vg3 gis opplæringen i skole. Læretiden i bedrift defineres derfor som verdiskapning.

Eksemplene ovenfor illustrerer at det finnes ulike modeller for en utvidet opplæringstid utover hovedmodellen med to år i skole og to år i bedrift.

4. FØRERKORT KLASSE C1 OG UTRYKNINGSKJØRETØYKOMPETANSEBEVIS (KODE 160) SOM EN DEL AV OPPLÆRINGEN I BEDRIFT

Helse - og omsorgsdepartementet har i sitt rundskriv til akuttmedisinforskriften tydelig avklart at lærlinger etter dagens modell ikke kan være andremann på ambulansebil. Faglig råd for helse- og oppvekstfag understreker at det er avgjørende at en ny opplæringsmodell i ambulansefaget er i samsvar med kravene i akuttmedisinforskriften. Faglig råd for helse- og oppvekstfag foreslår derfor at sertifikat for klasse C1 og kompetansebevis for utrykningskjøring (kode 160) skal være en del av opplæringen.

I følge Faglig råd for helse- og oppvekstfag varierer det hvordan dekning av kostnader for utrykningskjøretøykompetansebevis (kode 160) og førerkort klasse C1 praktiseres i dag. Noen helseforetak dekker kostnadene, i andre tilfeller må den enkelte elev betale selv.

Faglig råd for helse- og oppvekstfag mener at den enkelte elev ikke skal dekke slike kostnader selv, og foreslår at virksomhetene dekker denne kostnaden. Dette innebærer merutgifter for lærebedriftene.

Kjøreopplæring og nødvendig sertifisering (her utrykningskjøretøy og førerkort klasse C1) kan bare gjøres av den instansen som er satt til/sertifisert til å drive kjøreopplæring, og som har myndighet til å sertifiserer kandidater. Den videregående skolen har i utgangspunktet ikke slik myndighet. Siden førerkort for klasse C1 er nødvendig for at lærlingen kan være andremann på ambulansebilen foreslår Faglig råd for helse- og oppvekstfag at det i den nye læreplanen for Vg3 ambulansefag vises til egen godkjenning for avlagt prøve i kjøretøy for klasse C1. I læreplanen for faget kan dette løses ved at det under kompetansemålene på Vg3-læreplanen legges inn kompetansemål om at kandidatene skal ha gjennomført og dokumentert opplæring for utrykningskjøretøy klasse C1 i samsvar med gjeldende regelverk. Dette vil være en del av høringen om ny læreplan i ambulansefaget etter at ny opplæringsmodell er vedtatt.

For å få kompetansebevis for utrykningskjøretøy (kode 160), må personen ifølge Statens Vegvesen ha gjennomført et obligatorisk kurs i utrykningskjøring og bestått teoretisk og praktisk prøve hos en godkjent kursarrangør. Det er utarbeidet egen læreplan for kurset. I dag står det i utrykningsforskriften § 6 blant annet at opplæring ikke kan starte før vedkommende har fylt 20 år. Dette innebærer at bedriftene må ta høyde for at lærlingene kan starte opplæringen på ulikt tidspunkt, avhengig av når på året de fyller 20 år.

? Støtter dere at ambulansefaget skal utvides til opplæringsmodell på fem år?

Ja

Delta og Ambulanseforbundet i Delta støtter forslaget om at ambulansefaget utvides til fem år.

Ambulansearbeidere vil i lang tid fremover være bærebjelken i prehospitale tjenester. Kravene i den nye akuttmedisinforskriften medfører at det med dagens modell for ambulanséfaget (2+2) ikke vil være mulig med verdiskapning i faget, noe som er en forutsetning i hovedmodellen for fagopplæring i arbeidslivet. Skal lærlingeordningen i ambulanséfaget bestå må det være mulig med reell verdiskapning. Det vil si at lærlinger må kunne fungere som person nummer to på ambulansen i det siste året de er lærlinger. Skal det være mulig må opplæringsmodellen for ambulanséfaget tilfredsstillende kravene i den nye akuttmedisinforskriften, noe som betinger at opplæringstiden utvides til fem år.

Støtter dere at ambulanséfaget skal følge en 2+3-modell, det vil si to års opplæring i skole og tre års opplæring i bedrift?

Nei

Delta og ambulanseforbundet i Delta har fått tydelige tilbakemeldinger om at man i en femårig modell bør kunne ha muligheten til å oppnå både studiekompetanse og fagbrev, på en måte som er i overensstemmelse med akuttmedisinsk forskrift. Dette kan bli krevende og få til i en 2+3 modell, og ved å inkludere studiekompetanse vil man i realiteten nærme seg en 3+2 modell. Grunnen til at vi ønsker en slik utvidelse av forslaget fra faglig råd helse og oppvekst, som også Delta og Ambulanseforbundet i Delta var med å utarbeide, er hensynet til rekruttering til fagutdanningen og det å etablere gode overgangsordninger og sammenheng mellom fagutdanning og bachelor i paramedisin.

Fagbrevet vil være den viktigste utdanningsveien inn i tjenesten i mange år fremover. For at utdanningen skal være like attraktiv som nå, mener vi det er viktig at man inkluderer muligheten til å oppnå studiekompetanse i utdanningen. Utviklingen i tjenesten vil gjøre at mange av fremtidens fagarbeidere vil videreutdanne seg til bachelor i paramedic på høyskole.

Overgangsmulighetene vil bli styrket hvis de får muligheten til å oppnå studiekompetanse i løpet av fagutdanningen.

Delta og Ambulanseforbundet i Delta vet at flere høyskoler bygger ut y-veien for fagarbeidere, og vi mener at fagarbeiderne bør få avkortning i studietiden når de har fagbrev i ambulanséfag. Men like fullt vil det være en del høyskoler som vil kreve studiekompetanse ved opptak, og da vil det være viktig for en del med fagbrev og ha studiekompetanse.

I dagens modell går elevene rett til Vg2 ambulansefag fra Vg1 helse- og oppvekstfag. I den foreslåtte 2+3 modellen vil den enkelte ha gjennomført Vg2 helsearbeiderfag før ett års teoretisk ambulansefaglig utdanning påbegynnes som en del av opplæringen i år 3 og 4.

Delta og Ambulanseforbundet i Delta støtter at at Vg2 helsearbeiderfag har et faginnhold som er relevant for ambulansefaget i forhold til det utfordringsbildet som blant annet Helsedirektoratet og styrende dokumenter som Akuttmeldingen og Nasjonal Helse - og sykehusplan gir for fagområdet, men at læreplanen må justeres noe som følge av forslaget. Delta og Ambulanseforbundet i Delta er også enig i at Vg2 helsearbeiderfag skifter navn til Vg2 helsefag for å synliggjøre at man rekrutterer til flere Vg3-løp enn Vg3 helsefagarbeider. Vi mener imidlertid at det i modellen må tydeliggjøres at det også i VG2 vil være noe opplæring/fordypning i ambulansefaglige emner. Dette tror vi vil være motiverende for ungdom, særlig gutter, som søker og vise en tydelig vei inn i ambulanseryrket på VG2.

Modellen i endringsforslaget legger også til rette for rekruttering av faglært autorisert ambulansepersonell i distriktene. Personell med tilknytning til et distrikt hvor man har behov for rekruttering kan prioriteres ved ansettelse av lærlinger. Dette er et viktig tiltak i arbeidet med å sikre likeverdige helsetjenester av god kvalitet over hele landet.

? Høringsinstansene bes også vurdere om en utvidelse av opplæringstiden med ett år kan ha betydning for rekrutteringen til lærefaget.

Delta og Ambulanseforbundet i Delta mener premisset for dette spørsmålet blir feil. Hadde man ikke utvidet utdanningen med ett år, vil dette i realiteten ha ført til en nedleggelse av ambulansefaget i videregående opplæring. Det er derfor riktig og nødvendig og utvide opplæringstiden med ett år.

Delta og Ambulanseforbundet i Delta mener at utbyggingen av paramedic utdanningen på høyskolenivå på sikt vil gjøre at flere velger enn høyskoleutdanning inn i ambulanseryrket. Det at flere vil velge en høyskoleutdanning, kommer også som en konsekvens av at man skal utføre flere medisinske oppgaver i ambulansen i fremtiden. Dette medfører at det vil være behov for at flere fagarbeidere videreutdanner seg og at ungdom velger en bachelorutdanning i paramedisin. I hvor stor grad denne utviklingen også vil påvirke søkingen til fagutdanningen i ambulansefag er vanskelig å si noe definitivt om. Vi vil understreke viktigheten av at man i årene fremover oppretter et godt samarbeid mellom partene i arbeidslivet, høyskoler og videregående opplæring,

og sikrer en riktig dimensjonering både innenfor bachelor paramedic og fagutdanning ambulansesfag.

Viser ellers til høringsvaret til Faglig råd helse og oppvekst

5. ØKONOMISKE OG ADMINISTRATIVE KONSEKVENSER

Faglig råd for helse- og oppvekstfag anbefaler at Vg3 ambulansesfaget skal bygge på Vg2 helsefagarbeiderfaget. I følge tall fra Utdanningsdirektoratet er helsearbeiderfaget det største yrkesfaget med 3 701 søkere til Vg2 helsearbeiderfaget i 2017. Alle fylker har i 2017 tilbud om Vg2 helsearbeiderfag.

Nesten alle fylkeskommuner har i dag tilbud om Vg2 ambulansesfag. I 2016 var det ifølge tall fra Utdanningsdirektoratet 727 søkere til Vg2 ambulansesfag. I skoleåret 2016/2017 var 333 av disse tatt inn på Vg2 ambulansesfag.

Forslaget om en ny opplæringsmodell i ambulansesfaget innebærer at disse elevene «absorberes» inn i Vg2 helsearbeiderfaget. Faglig råd for helse- og oppvekstfag mener at i de fleste tilfeller vil det ikke være nødvendig å opprette nye klasser i Vg2 helsearbeiderfaget siden volumet på elever/lærlinger i ambulansesfaget på gjennomsnittlig ca. 290 elever per år er relativt lavt. Det tas utgangspunkt i at volumet på lærlinger i ambulansesfag blir omtrent som i dag. Per 1. oktober 2017 var det 285 søkere til Vg3 ambulansesfag og 193 godkjente lærekontrakter. Av disse hadde 141 ungdomsrett.

5.0.1. FINANSIERING AV KJØRETØY KLASSE C1 OG KOMPETANSEBEVIS FOR UTRYKNINGSKJØRETØY (KODE 160) SKAL DEKKES AV VIRKSOMHETENE

Helsedirektoratet har i rapporten *Kompetansebehov i ambulansesfag* estimert kostnadene for førerkort klasse C1 til å utgjøre ca. 30 000 kr. Kurs i utrykningskjøring (kode 160) har en kostnad på mellom 14 000 og 23 000 kr.

? Støtter dere at lærebedriftene dekker kostander for førerkort klasse C1 og utrykningskjøretøykompetansebevis (kode 160)?

Ja

Det er et prinsipp at videregående opplæring skal være gratis for elever og lærlinger. Delta støtter FRHO og mener at det følger av dette at elevene ikke skal dekke kostnadene for å oppnå utrykningskompetansebevis og førerkort klasse C1.

Kompetanse til å føre utrykningskjøretøy (Kode 160) og førerkort klasse C1 er nødvendig for å kunne ha reell verdiskaping i ambulansesfaget og for at utdanningen skal gi fullverdig

yrkeskompetanse. Kravene til kjøretøysertifikat klasse C1 - og kompetansebevis for fører av utrykningskjøretøy (kode 160) er forskriftsfestet i akuttmedisinforskriften.

For helseforetakene vil dette utgjøre er en betydelig kostnad som må kompenseres. Det må derfor vektlegges i vurderingen av tilskudd til lærebedriftene, jf. spørsmålet under.

I det videre arbeidet med utdanningsmodellen og læreplanene er det viktig at man utnytter muligheter til naturlig faglig progresjon i opplæringen knyttet til kjøreopplæring, samtidig som man har nødvendig fleksibilitet og effektiv gjennomføring slik at kostnadene ikke blir unødig store. Delta og Ambulanseforbundet i Delta støtter at den enkelte elev må ha førerkort klasse C1 og kompetansebevis for utrykningskjøretøy kode160 før siste opplæringsår påbegynnes.

5.0.2. ØKONOMISKE OG ADMINISTRATIVE KONSEKVENSER VED UTVIDELSE AV OPPLÆRINGSMODELLEN

Lønn til lærlinger er tariffbestemt, men en utvidelse av læretiden vil antakelig føre til ekstra lønnskostnader for lærebedriften.

Når det gjelder finansiering av videregående opplæring er rammene slik at fylkeskommunene dekker tre års opplæring. I lærefag som følger 2+2 modellen innebærer dette at lærebedriften får et lærlingtilskudd som dekker ett års opplæring. I lærefag med tre års opplæring i skole, for eksempel dataelektronikerfaget, har lærebedriftene derfor ikke krav på tilskudd, da opplæring på Vg3 gis i skole. Fylkeskommunen kan gjøre et lokalt vedtak om å betale ut tilskudd til lærebedrifter i slike avviksfag, men det er ikke pålagt fylkeskommunen å gjøre dette. Det kan argumenteres for at en utvidelse av opplæringsmodellen for ambulanséfaget kan sammenlignes med gjeldende ordning for avviksfag, som for eksempel dataelektronikerfaget og automatiseringsfaget. Dette tilsier uendret lærlingtilskudd til bedriftene.

Det gjøres oppmerksom på at Faglig råd for helse- og oppvekst mener at en utvidelse av opplæringsmodellen vil innebære økt opplæringstid, blant annet fordi kompetansemål fra dagens Vg2 ambulanséfag "forskyves" til Vg3/opplæring i bedrift. Faglig råd for helse- og oppvekstfag mener derfor at ny modell bør utløse ett ekstra år med lærlingtilskudd.

Ut fra dagens lærlingtall (231 nye lærekontrakter i 2016) vil dette medføre merkostnader på om lag 34 millioner kroner.

? **Bør ambulanséfaget ha de samme rammene som andre avviksfag, som for eksempel dataelektronikerfaget og automatiseringsfaget?**

Nei

En utvidelse av opplæringsmodellen vil innebære økt opplærings tid, blant annet fordi kompetansemål fra dagens Vg2 ambulansesfag «forskyves» til Vg3. Hvis den foreslåtte modellen innføres støtter Delta og Ambulansforbundet i Delta FRHO og mener at den nye opplæringsmodellen bør utløse ett ekstra år med lærlingtilskudd. Hvis det ikke gis ekstra lærlingtilskudd må lærebedriftene få kompensert kostnader til kompetansebevis for føring av utrykningskjøretøy og førerkort klasse C1 på annen måte.

? Høringsinstansene bes å vurdere de økonomiske og administrative konsekvensene av å utvide opplæringsmodellen med ett år.

Vi viser til punktet foran om kjøretøy- og kompetansebevis (C1 og kode 160) og utfordringen dette vil gi for helseforetakene. Den nye modellen vil også innebære behov for tettere pedagogisk og faglig samarbeid mellom skole og lærebedrift. Det er viktig at lærebedriftene får ett ekstra år med lærlingtilskudd slik at det er muligheter for å utnytte de utviklingsmulighetene som ligger i den nye modellen. Vg2 helsearbeiderfag (nytt Vg2 helsefag) er tilgjengelig i store deler av landet og ambulansesfaget har et relativt beskjedent volum. Det vil derfor ikke være behov for å opprette nye Vg2-tilbud.

Når det gjelder ambulansesfaglig opplæring på skole som en del av opplæringen det tredje og fjerde året, kan det ses på som om dagens Vg2 ambulansesfag legges inn som en del av læretiden.

Kompetansekravene i mange deler av samfunnet øker. Ikke minst gjelder det innen helsetjenestene. I enkelte tilfeller fører det til at utdanninger må utvides, som her. De økte kostnadene må ses i sammenheng med behovet for kompetente fagfolk som skal kunne tilby helsetjenester av høy kvalitet. Delta er enig i FRHO som mener at de økte kostnadene det legges opp til med den nye modellen fullt ut kan forsvares ut fra et slik perspektiv - selv om de belastes utdanningssystemet mens gevinsten kommer helsevesenet (og pasienter) til gode. Hvis fag- og yrkesopplæringen skal fortsette å være relevant for arbeidslivet og Norge skal ha «verdens beste fagarbeidere», slik det sies i festtaler og offisielle plandokumenter, må opplæringen være i samsvar.

5.0.3. ØKONOMISKE OG ADMINISTRATIVE KONSEKVENSER FOR ELEVENE

Det er i høringen foreslått at bedriftene skal dekke kostander for utrykningskjøretøykompetansebevis (kode 160) og førerkort klasse C1. Elever/lærlinger skal ikke lenger dekke slike kostander selv.

Bedriftene velger selv hvem de vil ta inn som lærlinger. I dag er det en relativt stor andel av elever på Vg2 ambulansesfag som ikke får lærekontrakt i ambulansesfaget blant annet grunnet oversøkning til faget, eller at lærebedriftene ikke finner dem egnet. Forslaget om ny opplæringsmodell imøtekommer deler av dette. Spissingen av faget starter ikke lenger på Vg2, men på Vg3. Elever som har gått Vg2 helsearbeiderfag vil ha mulighet til å tegne lærekontrakt i Vg3 portørfaget (kryssløp) eller Vg3 helsearbeiderfag dersom lærekontrakt i Vg3 ambulansesfag ikke blir en mulighet.

Støtter dere at elevene selv ikke skal dekke kostnader for utrykningskjøretøykompetansebevis (kode 160) og førerkort klasse C1?

Ja

Det er et prinsipp at videregående opplæring skal være gratis for elever/lærlinger. FRHO mener at det følger av dette at elevene ikke skal dekke kostnader for å oppnå utrykningskompetansebeviset (kode 160) og førerkort klasse C1.

5.1. AKTUELLE LOVER, FORSKRIFTER, RUNDSKRIV OG RAPPORTER

- Forskrift om krav til og organisering av kommunal legevaktordning, ambulansetjeneste, medisinsk nødmeldetjeneste mv.
- Forskrift om krav til opplæring, prøve og kompetanse for utrykningskjøretøy
- Helse- og omsorgsdepartementets rundskriv 1/15 av 30. april 2015
- Opplæringsloven
- Helsedirektoratets rapport: *Kompetansebehov i ambulansesfag*

Vennlig hilsen

Anne Katrine Kaels
Avdelingsdirektør

Aina Helen Bredesen
Seniorrådgiver

Dokumentet er elektronisk godkjent.